

føres frem af f.eks. meget præcise krydsermissiler og ramme mål med stor præcision.

Og de planer, som 10.000 mennesker i den amerikanske industri arbejder med, giver kun mening, hvis man forbeholder sig adgang til at benytte atomvåben. Ellers har disse planer ingen mening; det vil ministeren vel formentlig være enig i. Og derfor må man jo desværre sige, at spørgsmålet om atomoprustning ikke er et historisk problem, som er løst, og desværre heller ikke er et problem, som gennem alle de forskellige forhandlinger, som ministeren refererede til, på nogen måde er ved at være løst. Tværtimod, mens der forhandles, er atommagterne altså i gang med at udvikle en ny generation af atomvåben.

Det håber jeg ministeren vil kunne kommentere, altså om det er korrekt, at der faktisk foregår en sådan planlægning af nye atomvåben i USA.

Vi har jo fået at vide, at Jeltsin nu vil skrotte nogle flere atomvåben, men vi ved jo altså samtidig, at man i Rusland som følge af bl.a. NATO-udvidelsen faktisk lægger mere vægt på atomvåben i sin forsvarsstrategi, end man har gjort tidligere.

Hr. Gert Petersen nævnede den rejse med Forsvarskommissionen til Rusland – og herunder til Kaliningrad – som vi var på, og hvor vi desværre klart fik bekræftet det indtryk, at der, hvad enten nogle af atomvåbnene bliver skrottet eller ej, er en udvikling undervejs i Rusland, hvor man vil lægge større vægt på brugen af atomvåben i en eventuel konfliktsituation.

Det er en reaktion på tilsvarende vestlige signaler af mindre fredelig art, og det vil sige, at selv om vi ikke er tilbage i den kolde krig, er vi altså heller ikke nået frem til en situation, hvor problemerne på nogen måde er løst.

Jeg håber på, at vi i udvalget kan komme et stykke videre og også få fjernet den tvivl, som ministeren har haft om det juridiske grundlag for det her, som jeg altså mener at ministeren tager helt fundamentalt fejl omkring.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør

indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 101: Forslag til lov om ændring af lov om forsvarspersonel, lov om hjemmeværnet, lov om ferie og lov om orlov. (Antagelse af kvinder på værnepligtstilignende vilkår, kulancemæssig godtgørelse, pensionsmæssig sikring af overenskomstansat personel m.v.).

Af forsvarsministeren (Hans Hækkerup).
(Fremsat 20/11 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ingrid Rasmussen (S):

På Socialdemokratiets vegne vil jeg udtrykke tilfredshed med, at vi nu førstebehandler lovforslaget her – langt om længe, kunne man måske sige.

Udgangspunktet var oprettelsen af Den Internationale Brigade i 1993, hvor vi fra Folketingets side ønskede at få nedsat en arbejdsgruppe med det kommissorium at undersøge, beskrive og vurdere mulighederne for at etablere en ordning, hvor kvinder generelt kan ansættes og uddannes i forsvaret på værnepligtstilignende vilkår.

Den bredt sammensatte arbejdsgruppe barslede med sin rapport i slutningen af december 1995, og et flertal anbefalede heri, at der etableres en ordning, hvor kvinder generelt kan antages til tjeneste i forsvaret på værnepligtstilignende vilkår med henblik på mønstring og efteruddannelse for at kunne indgå i mobiliseringsstyrken.

Der er gennem tiden i forskellige undersøgelser konstateret stor tilfredshed med, at også forsvaret som arbejdsplads har begge køn repræsenteret.

De hovedprincipper, der forudsættes i ordningen her om antagelse af kvinder i forsvaret på værnepligtstilignende vilkår, synes jeg opdater enkeltområder, så det samlet set burde kunne udelukke misforståelser og usikkerheder i fortolkningen af status for værnepligtige

mænd set i relation til kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Vi ser her i dag et særdeles velforberedt forslag. De berørte organisationer har således haft mulighed for at udtale sig undervejs.

Kvinder har siden midten af 1970'erne været en del af det militære forsvar og tjenstgørende på de fleste niveauer. Så selv om vi vedtager denne lov med ikrafttræden april 1998, vil jeg gerne mane til forsigtighed i betragtninger om, at det antal kvinder, som i dag er ansat som militært personel – ca. 5 pct. – vil kunne forøges voldsomt på ganske få år.

Jeg har set i dagspressen, at forsvaret nu vil sætte en kampagne i gang for at forøge kvindeandelen op til 20 pct. i de nærmeste år, og det er en fin intention, som jeg støtter, men det er måske også en lidt farlig udtalelse, der hurtigt vil kunne drejes over til, at hvis ikke de 20 pct. vil blive nået, har denne lov ikke opfyldt sit mål, men dét vil i givet fald være en fejlfortolkning, som jeg allerede nu vil mane i jorden. De øvrige punkter i lovforslaget har jeg ingen bemærkninger til, så jeg ser frem til et hurtigt og gavnligt udvalgsarbejde med hensyn til lovforslag nr. L 101.

Svend Aage Jensby (V):

Det er velkendt også for ministeren, at Venstre betragter værnepligten som et helt centralt element i vores samfund. Den sikrer forbindelsen til det øvrige samfund og bidrager til en forståelse af vores militær. At vi har værnepligten, er netop for et forsvar som vores, et mobiliseringsforsvar, en afgørende forudsætning for, at forsvaret kan virke troværdigt. Og efter oprettelsen af Den Internationale Brigade og vores større og større internationale engagement – et engagement, som ministeren på forbilledlig vis går i spidsen for, og som Venstre helt støtter – er det også en afgørende forudsætning, at værnepligten fastholdes og udbygges. Den er nødvendig som fødeinstrument for brigaden.

Det er også på den baggrund, vi i Venstre i flere år har ønsket, at der bliver en ligestilling mellem mænd og kvinder i forsvaret, og at den del af personellet i forsvaret bliver øget, så det får et større omfang, end tilfældet er for tiden: de ca. 5 pct., som fru Ingrid Rasmussen sagde at der er tale om.

Som det også blev sagt, ved vi, at i det omfang kvinder forretter tjeneste som konstabler, som kontraktansatte officerer og på anden vis, gør de et fortræffeligt stykke arbejde. Jeg

havde selv den fornøjelse at møde nogle af kvinderne i Bosnien, da vi var dernede med Forsvarskommissionen. Det var en fornøjelse.

Så i lyset af dét og i lyset af, at forslaget har været drøftet indgående og har været til høring i alle berørte organisationer, og at man har taget hensyn til de høringssvar, der er kommet – jeg tænker bl.a. på spørgsmålet om genindkaldelse til mønstring og efteruddannelse – kan det ikke overraske nogen, at Venstre helhjertet støtter lovforslaget.

Og det, at lovhjemlerne i tekstanmærkningerne til finanslovens § 12 skal indarbejdes i forslaget, giver os slet ikke anledning til bemærkninger.

Så vi støtter lovforslaget, og jeg håber, at vi kan få det vedtaget inden jul.

Jens Jørgensen (KF):

Jeg kan jo se, at fru Ingrid Rasmussen er her endnu, og så kan jeg med et slet skjult citat fra »Iliaden« sige: »Hvad undslap dig af tændernes gærde?« For fru Ingrid Rasmussen kom for lidt siden til at sige, at den første fastansættelse af kvinder i forsvaret fandt sted i begyndelsen af 1970'erne, og da jeg sad ved siden af fru Annette Just, gav hun mig lov til at sige, at fru Annette blev fastansat den 1. august 1965.

Så hvad er nu det for noget? Er der ikke styr på ordførerskabet?

Men bortset fra det har der ligget et stort og grundlæggende arbejde bag lovforslaget, og der er reelt to elementer i forslaget.

Det ene er, at kvindernes muligheder for at få en uddannelse på lige fod med mændene, så de kan indgå i mobiliseringsstyrken, kommer på plads.

Det andet er, at personellet – og når vi kigger både på lovforslaget og på bemærkningerne til det, vel at mærke alt personel, der på forskellig vis opererer i udlandet – vil få den samme form for honorering og overførelsesydelse, jf. den hjemmel, som er beskrevet i anden spalte på side 2 i bemærkningerne.

Derfor må vi fra Det Konservative Folkepartis side sige, at lovforslaget er gennemarbejdet, at det er godt, og at det når nogle af de mål, som også vi har haft igennem adskillige år.

Vi tilslutter os derfor og vil gerne tilsige en hurtig udvalgsbehandling.

Og så skal jeg ligesom for lidt siden i forbindelse med beslutningsforslaget sige, at da CD's ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på

CD's vegne sige, at de synspunkter, jeg her er kommet med, også dækker CD.

Gert Petersen (SF):

SF's ordfører, hr. Villy Søvndal, kan desværre ikke være til stede, og jeg skal ikke her gå ind i detaljerne i lovforslaget, men blot meddele, at SF i ligestillingens navn stiller sig positivt til forslaget, og at vi så ser frem til udvalgsbehandlingen.

Jørgen Estrup (RV):

Som hr. Gert Petersen vil også jeg understrege ligestillingsaspektet i dette forslag. Det er jo det afgørende.

Den samfundstjeneste, som ligger i den almindelige værnepligt, bliver altså nu i form af værnepligtstilnende forhold også en mulighed for kvinder. Og jeg vil understrege, at ligestillingen jo stilles så meget i centrum, at det altså også bliver muligt at blive civil værnepligtig, altså militærnægter. Så dette er i sandhed et ligestillingsforslag.

Men jeg synes også, det er vigtigt at understrege, at ligestillingen jo ikke kan gå så langt, at vi ændrer grundloven, og derfor er det altså en ordning på værnepligtstilnende vilkår, og det vil sige, at det er en frivillig ordning, der fundamentalt er kontraktbaseret, og derfor er det også det, som er grundlaget for lovgivningen.

Og det har selvfølgelig været en del af det, der har måttet afklares undervejs, og fra radikal side vil vi erklære os overordentlig tilfredse med det resultat, der her er nået.

Det er vigtigt, at man i en sådan ordning, hvor man så at sige prøver at modellere en grundlovsbestemmelse i almindelige lovparagraffer, ikke glemmer, at det i sidste ende bygger på frivillighed, og at det derfor også må give rettigheder til dem, som nu melder sig frivilligt til denne ordning. Det mener vi at man har opnået. Det er vi godt tilfredse med.

Det er også vigtigt at understrege, at med de kontraktforhold, der nu er baggrund for det, får man også slået fast, at der er forskelle mellem de mandlige værnepligtige, som er det på grundlovens basis, og de kvinder, som altså nu kommer ind i forsvaret på værnepligtstilnende vilkår, så man ikke blander tingene sammen. For motivationen kan i visse tilfælde være forskellig og dermed også f.eks. gøre arbejdet vanskeligere for de værnepligtige tillidsmænd, hvis

de også skal varetage de interesser, der her gør sig gældende.

Vi har selvfølgelig brug for at se, hvordan denne ordning kommer til at virke i praksis, og vi har også brug for mere generelt at diskutere værnepligtsordningen som sådan. For når man i dag spørger unge mennesker, er det oplagt, at de har en fornemmelse af, at systemet er ulogisk, og derfor er vores tilslutning til dette forslag i ligestillingens navn ikke ensbetydende med, at vi har glemt den diskussion om værnepligtsbegrebet som sådant, som nu er nødvendig, og den vil jo bl.a. komme til at foregå i Forsvarskommissionen.

For jeg tror, man må se i øjnene, at hvis man skal fastholde det, som er hovedmålsætningen for grundlovens værnepligtsbestemmelser, er der brug for en modernisering og en tilpasning til den type forsvarsituation, som det danske samfund er i nu, hvor den sikkerhedspolitiske udvikling har taget en så kraftig ændring, som der er tale om, men det vil vi jo få lejlighed til at vende tilbage til.

Vi støtter meget gerne dette lovforslag.

Annette Just (FP):

Jeg tror sjældent, jeg har været så glad for at skulle være ordfører på et forslag, som jeg er på det her.

For det går helt tilbage til 1960'erne, hvor man forsøgsvis startede med at ansætte kvinder i nogle job, som man mente at kvinder nok også måtte kunne klare, hvis de absolut ville. I begyndelsen var det inden for flyvevåbnet, og jeg hørte til de første, der i 1965, som det er blevet sagt, gennem Kvindeligt Flyvekorps blev ansat i flyvevåbnet.

Og jeg må indrømme, at jeg lige siden de 18 år – siden hen også i tilknytning til hjemmevernet – er blevet ved med at arbejde for, ikke blot at der skulle være ligestilling for mænd og kvinder i forsvaret af kongeriget Danmark, men også at mænds og kvinders arbejde i forsvaret skulle have lige værdi.

Og jeg vil godt have lov til at sige det så højtideligt, fordi det er en hjertesag for mig. Og det er en hjertesag, som har bevirket, at jeg op igennem 1970'erne har skrevet til Fremskridtspartiet og sagt: Skal vi ikke lave et lovforslag, der siger, at »værnepligt for mænd« betyder »værnepligt for alle unge, der er fyldt 18 år, mænd som kvinder«? Men det kom ikke helt frem. Så der er sandsynligvis ikke nogen her i salen, der har set det forslag, som jeg lavede dengang, men.

efter at jeg er blevet valgt ind i Folketinget, er jeg blevet ved med at arbejde for det, og i den sidste forsvarskommission arbejdede jeg også for at få i hvert fald nogle kommentarer med om det – så langt, som jeg kunne få hele partiet med, for det er vanskeligt at få et politisk parti med til noget sådant, kan jeg godt hilse og sige, for der er så frygtelig mange mænd i et sådant parti.

Men nu er man altså kommet så langt, at man i det mindste er kommet frem til »værnepligt-lignende« forhold, og det synes jeg er utrolig flot, og det skal få min fulde støtte. Men jeg må indrømme, at det også glædede mig at høre hr. Jørgen Estrup sige, at nu må vi tage en modernisering af værnepligten, og hvad den egentlig talt betyder, op i Forsvarskommissionen, for hvorfor skal vi have den forskelsbehandling?

Det er noget af en bombe at anbringe under dens arbejde, og jeg kan ikke garantere for, hvad Fremskridtspartiet mener, men jeg kan garantere for, hvad jeg mener, og det har jeg så givet udtryk for her. Men lad os i det mindste prøve på at få en saglig diskussion om, hvordan vi får foretaget denne ligestilling, og hvordan vi samtidig får sikret, at det stadig accepteres, at der er forskel på mænd og kvinder, for det er der lige så vel, når de har uniform på, som når de ikke har det.

Men Fremskridtspartiet giver i hvert fald sin fulde støtte til det her.

Søren Søndergaard (EL):

Når man skal forholde sig til et forslag, har man vel forskellige principper, som man går ud fra og prøver at forholde sig til i forhold til et forslag. Det har Enhedslisten også og også i forhold til det her forslag.

Det første princip er, at Enhedslisten er et antimilitaristisk parti. Vi synes ikke ligefrem, at der er behov for at bruge mere tid og flere ressourcer på eller inddrage flere mennesker i militær træning.

For det andet går Enhedslisten ind for mest mulig folkelig deltagelse i alle samfundets gøremål.

Og for det tredje går Enhedslisten ind for lige rettigheder for mænd og kvinder, og da det er kvinderne, der ikke har de samme rettigheder som mænd, går vi selvfølgelig først og fremmest ind for kvindernes rettigheder.

Set ud fra de principper får man et lidt vanskeligt resultat, for det første princip kunne måske føre til, at man sagde nej til forslaget, og

det andet princip kunne måske føre til, at man sagde ja til forslaget, og det tredje princip kunne også føre til, at man sagde ja.

Så er spørgsmålet: Hvad giver ét nej og to jah'er? Det er jo vores problem, og det må vi tænke lidt over.

Den måde, man har løst problemet på her, er ved at sige, at kvinder kan gennemgå en uddannelse i forsvaret på værnepligt-lignende vilkår, og det er, som det er blevet sagt, netop ikke nogen ligestilling af kvinder og mænd. Der er ikke tale om nogen reel ligestilling, fordi det ikke omfatter alle kvinder, og fordi det ikke er en værnepligt på linje med den, der pålægges mænd.

Så kan man diskutere, i hvilket omfang den pålægges mænd. Realiteten er, at den pålægges en lille del af den mandlige befolkning, som så efter Enhedslistens opfattelse oven i købet ikke får kompensation for den byrde, man pålægger dem, og som vi synes, de burde have. Det er det med værnepligt-lønnen, men det tager vi ikke op her.

I Enhedslisten stiller vi selvfølgelig også spørgsmålet, om det ikke havde været en idé at afvente Forsvarskommissionens beretning. Det er jo et emne, som må tages op i Forsvarskommissionen, først og fremmest fordi der har eksisteret og vel fortsat eksisterer en utrolig indskrænket opfattelse af, hvad værnepligt er, og hvad det vil sige at værne Danmarks sikkerhed og freden omkring Danmark.

Vores opfattelse er, at folk, der f.eks. laver bistandsarbejde i den tredje verden og er med til at gøre forskellen mellem den rige verden og den fattige verden mindre, kunne man næsten kalde et fremskudt forsvar. Det er faktisk en utrolig god måde at værne Danmark på og forhindre, at der kommer krig og ballade.

Hvis man anlægger den indfaldsvinkel, er det klart, at værnepligten ud fra et sådant synspunkt skulle have en meget mere udvidet fortolkning end den meget snævre militære fortolkning, der anlægges, og så er vi straks ovre i noget, hvor Enhedslisten meget bedre kan være med, og hvor Enhedslisten har en række forslag til, hvordan man kan bruge tiden konstruktivt på at undgå krig og ballade.

Men der skal jo være en konklusion på forslaget. Vi kan nok ikke få det udskudt, til Forsvarskommissionen har afsluttet sit arbejde, og derfor vil vores konklusion være, at vi støtter lovforslaget, men at vi dermed ikke har bundet os ud over den periode, der går fra nu af og

frem til, at Forsvarskommissionen aflægger sin rapport.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Når Dansk Folkeparti er tilhænger af dette lovforslag og agter at være positivt indstillet over for det også i det udvalgsarbejde, der kommer, er det ikke nødvendigvis, fordi vi mener, at den nuværende ordning med værnepligtige i det danske forsvar er den mest optimale løsning.

Vi mener faktisk, at en løsning, hvor man har et rent professionelt forsvar suppleret med et godt og stabilt og stærkt hjemmeværn, er en mere optimal løsning, men det er klart, at når vi har det nuværende system, synes vi, at det, der lægges op til her, er en forbedring.

Men når det så er sagt, kan jeg ikke lade være med at sige, at jeg bliver noget skræmt, når jeg hører nogle af ligestillingsordførerne. Jeg synes stadig væk, det er vigtigt at holde fast i, at der er en markant forskel på mænd og kvinder. Jeg mener, det er helt naturligt, at manden bærer kufferten, og helt naturligt, at han åbner døren. Jeg synes, der er en lang række punkter, hvor man sidder og bliver helt svedt, når man hører nogle af ligestillingsordførerne, og jeg må sige, at jeg ser med frygt på, hvad det er for et samfund, vi ville få indrettet, hvis nogle af de ligestillingsordførere, der er her i Folketinget, fik magt, som de har agt.

Nå, spøg til side. Vi ser positivt på forslaget og vil med den indstilling gå ind i udvalgsarbejdet.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg vil gerne takke Folketingets partier for den venlige modtagelse og ser frem til det konstruktive udvalgsarbejde.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 67: Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Tilskud til renere produkter m.v.). Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 14/11 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg kan ikke se, at ministeren er til stede i salen.

Nu er ministeren kommet til stede, og så kan forhandlingen begynde.

Helen Beim (S):

Med denne ændring af miljøbeskyttelsesloven tager vi endnu et stort skridt i den rigtige retning mod et bedre miljø, en bedre beskyttelse af vores omgivelser og en langt større helhedstænkning i vores miljølovgivning.

I det foreliggende forslag er der især tre punkter, som jeg vil komme ind på. Det ene handler om renere produkter, det andet handler om kompetenceopbygning, og det tredje handler om miljømærkning.

For så vidt angår de renere produkter, er det således, at der med forslaget vil kunne ydes tilskud til produkter og projekter i det hele taget, som er en forbedring af udviklingen og afsætningsen af renere produkter. Det kan i det lange løb medvirke til at reducere miljøbelastningen, og det er der brug for.

Her drejer det sig ikke blot om producenter, men det drejer sig også om forbrugere og om affaldsbehandlere, således at det princip, som vi i daglig tale kalder vugge til grav-princippet, bliver det bærende princip i den nye miljøbeskyttelseslov.

Vi har også med dette lovforslag til hensigt at give yderligere tilskud til virksomheder, som vil opbygge ny viden om miljøvenlig produktion. Det drejer sig både om uddannelse af medarbejdere, ansættelse af nye medarbejdere med særlig miljøkompetence og om indkøbspolitik med henblik på, at man især ser med miljøjøjne på indkøb og miljøledelse, alt sammen noget, der skal forbedre vores miljøbeskyttelse.

Sidst og ikke mindst bliver det med den nye lov muligt at give tilskud til små og mellemstore virksomheder, som vil forsøge at mærke